

D. 201

DOKTER WAHIDIN

(M Ng. Wahidin Soedirohoesodo)

Dokter Wahidin! Njata
bener banget jèn wong-
wong ngarani sliramoe
ikoe dadi peloporé page-
rakan kita sa-oemoemé.

Dr. R. Soetomo

(ing boekoe „Kenang kenangan”)

Kaimpoen kanggo watjanané Ra'jat déning:

IMAM SOEPARDI

Tjap - tjapan ka I.

Diwetokaké déning:

„POESTAKA NASIONAL”

Paviljoen G. N. I. Soerabaja.

DRUK. V.H. AGIL'S - SB.

Harga f 0,15

Kaoem poetri Indonesia !

Inilah boekoe jang patoet toean batja :

SINAR KARTINI

ialah boekoe isi himpoenan pidato para poetri dan tentang kepoetrian poela. Isinja :

1. Kedoedoekan kaoem poetri dalam masjarakat, oleh Nj. Dr. Sahir di Mataram;

2. Pemoeda zaman sekarang, oleh Nj. Sh. Soeparto di Djakarta;

3. Kaoem poetri dan pendidikan oleh Noh Soegiarti, Djakarta;

4. Memperingati R. A. Kartini oleh Siti Danilah di Semarang;

5. Membangoenkan kaoem poetri oleh Entjik D. Siregar di Siantar;

6. Emansipasi perempoean, oleh K. H. Dewantara.

Boekoe jang soenggoehpoen ketjil, tetapi isinja berharga diketahoei, noela oentoek peringatan atas djasa dan pengaroeh R A Kartini (ada diterakan gambarnya) pengandjoer dan pembangoen semangat kebanggoenan kaoem poetri itoe.

Pesanan berikoet harganja pada :

„POESTAKA NASIONAL”

di Paviljoen G. N. I. Soerabaia.

Drukkerij & Boekhandel

— „PENELEH” —

Peneleh 74 Soerabaja.

D 201.

Swargi M. Ng. Wahidin Soedirohoesodo

Watara 80 taoen kapoengkoer

Ing èrèng-èréngé goenoeng Merapi kang sisih kidoel, watara lakon 20 k.m. saka koetha Ngajogya-karta, ana padésan kang asri, akèh tetandoeranné sarta akèh kang manggoni. Désa maoe karan désa Mlathi.

Wong priboeminé mèh kabèh among tani, anggarap sawah tegalané, nalika semono sadjaké pangoepaja boetoehing oerip gampang banget, doeroeng rekasa kaja saiki, moela oeripé wong priboemi ing désa kono maoe kang dhasar pantjèn kleboe loh palemahané, padha ajem - ajem, kaja-kaja wis padha marem.

Ing antarané wong ing désa Mlathi maoe, ana sidji kang kaleboe doewé sarta mboekak waroeng kang wis rada kasiliran angin kemadjoewan, katan-dha ngerti marang perloené botjah disekolahaké.

Wong ing désa kono padha ngoendang wong maoe „Pak Wahidin” merga doewé anak lanang kang disenengi déning mitra-mitrané dolanan, aranné Wahidin. Wahidin maoe disekolahaké déning wong toewané, dilebokaké ing sekolahan désa ing satjedhaké panggonanné kono.

mBokmenawa pantjèn wis tinoelis jèn ing tembé botjah désa Wahidin maoe bakal nampani wahjoe, déné katandha isih tjilik, Wahidin wis kinatjèk déning botjah - botjah mitrané dolanan, lan oega déning wong - wong priboemi ing désa Mlathi maoe. Akèh kang seneng srawoengan lan dolanan karo Wahidin, déné sapari polahé ngre-sepaké ati sarta katon tjandrané kang soemoenar, mratandhani jèn botjah désa iki kasèrènan pam began kang loehoer ing tembé mboeriné.

Botjah désa kang maoené moeng dolanan karo kantja - kantjané waé apa ing plataran lan pategalané wong toewané ikoe, saiki dilebokaké sekolah désa, awit wong toewané ija wis mangerti marang pigoenané botjah disekolahaké, nalikané ana pitepoengané kang kandha bab ikoe maoe.

Sekolahé Wahidin, sregep banget. Piwoelang lan pitoetoeré goeroené ditoeroet sarta déné dhéwèké sregep sinaoe, nganti dadi pangalembanané goeroe ing pamoelangan kono. Para goeroené seneng banget ndeleng kapinteranné moeridé maoe.

Djaman semana, ora kaja djaman saiki. Wong toewa isih akèh kang abot ngetjoelaké anaké ing panggonan lija, sarta si anak dhéwé ija akèh kang ora wani ninggalaké padésanné, isih seneng koempoel iboené. Dalasan ing djaman saiki waé, ija isih akèh wong toewa kang loepoet trapé katresnané marang anaké kang arep njamboetgawé oetawa mbandjoeraké sekolahé, digandholi, ora olèh, koewatir jèn ana ing paran si anak nambahi katjilakan lan kasoésahan, mengkono oega si anak ing djaman saiki ija ora sethithik kang abot ninggalaké pekarangané perloe ndjembaraké kawroeh oetawa golèk pangopadjiwa.

Ewadéné nadjan kahanané masarakat ing wektos ikoe isih loewih dhedhet tinimbang saiki, wong toewané Wahidin, ora abot ngirimaké anaké menjang koetha Ngajogyakarta, kang wekasané bisa kleboe ing Europeesche lagere school.

Ana ing Ngajogya maoe, Wahidin koempoel karo sedoeloeré wadon kang dikawin déning bangsa Walanda, toewan Kohle, eigenaaré pabrik goela Wonolopo. Ing wiwitan sinaoe ana ing omah.

bebarengan karo keponakané dhéwé, jaikoe anaké toewan Kohle. Nalikané kenjatan jèn Wahidin loewih montjèr katimbang anaké dhéwé, Wahidin bandjoer dilebokaké ing 2e Eur. Lagere school.

Dhasar Wahidin botjah kang lantip, toer sregep pisan. Ora moeng nalika ing pamoelangan désa waé dhèwèké dadi papan pangalembanané goeroe-goeroené, dalasan ana ing Ngajogya ikoe, ija tansah dialebana déning goeroe - goeroené, kedjaba lantip lan landhep pikiré, oega betjik kla-koewanné.

Saka panimbangé para goeroe-goeroené, pa-dha roedjoek jèn Wahidin dipitoeloengi, soepaja bisoa mbandjoeraké sekolahé ing pamoelangan Dokter Djawa ing koetha Betawi (Djakarta), jaikoe pamoelangan tjalon dokter ing djaman semana. Pantjèn wis dadi titis toelisé Wahidin, jèn bakal kepénak oeripé sarta bakal bisa dienggo sarana nandoer widji semangat kebangsan kita, déné sedya kanijatané para goeroené kang ditjondhongi déning toewan Kohle lan wong toewané maoe, kaleksanan, ora moeng mengkono, nanging malah Wahidin bisa kabijantoe wragadé sarana olèh pam-bijantoe saka Pamréntah.

Botjah désa Wahidin kang asalé saka désa Mlathi, saiki dadi student ing pamoelangan dokter Djawa ing koetha Djakarta.

Kalantipané Wahidin, ora moeng kénjatan nalikané ana ing désa Mlathi lan koetha Ngajogya, dalasan ing sadjroné sekolah ing Betawi, ija mengkono. Para goeroené seneng marang Wahidin, sarta nitik sawisé tamat pasinaoné saka pamoelangan dokter maoe, Wahidin bandjoer kaangkat

dadi assistent-leeraar ana ing pamoelangan kono, njata jèn Wahidin pantjèn mrodjol selaning garoe.

Sapa ngira botjah désa ing Mlathi saiki dadi dokter ?!

Wahidin saiki dadi Dr. M. Ng. Wahidin Soedirohoesodo.

Dokter Wahidin nindakaké pegawéjanné dadi assistent-leeraar lawas banget, wekasanné ngalih menjang koetha Ngajogya, nganti olèh pensioen sarta bandjoer nindakaké praktik ana ing koetha Ngajogya maoe.

Pengalamané Wahidin botjah désa, ana ing pamoelangan ing désané dhéwé, ngrasa begdja sawisé bisa mijak warananing pepadhang, ngrasa gedhéning paédahé woelangan, kawoewoehan manèh sawisé sekolah dokter Djawa, saja toemanem ing sanoebariné bab paédahé sekolah; moela tansah ngoedidaja, moerih bangsané bisoa angrasakaké oega marang woh-ing pamoelangan, bisoa onderwijs ing negarané madjoe, bisoa wilangané bangsané kang isih padha wedi njekolahaké anaké, soeda-soeda.

Tanpa kendhat, sedya kanijatané dokter Wahidin maoe disebar sebaraké, diwedharaké marang mitra karoehé kang kinira bisa awèh pambijantoe.

Salah sidjining rékadajané Dr. Wahidin arep njebaraké semangat kemadjoewan maoe, sarana ngetokaké lajang kabar sasèn, kala poestaka, aranné „Retna Doemilah” kang diwetokaké nalika ing taon 1904. Djenengé lajang kabaré wis nélakaké toedjoewané, ija ikoe awèh sesoeloeh, awèh pepadhang.

Déné kang dadi redacteur-é ija Dr. Wahidin dhéwé. Lajang kabar „Retna Doemilah” sadjaké olèh kawigatèn, déné ora lawas manèh bandjoer bisa metoe minggon, dadi weekblad.

Mangkono oega bab pengalamané Dr. Wahidin kang ngrasakaké pigoenané sekolah sarana olèh studiebeurs, noewoehaké sedy a kanijatané agawé studiefonds, kang soepaja bisa miteloengi botjah-botjah anaké sapa waé kang nedya mbandjoeraké sekolahé, nanging kang katjoepetan wragad. Tanpa kendhat pamboedidajané enggonné arep madjokaké onderwijs ing kalané bangsané, sarana ngandjoeraké kèhé pamoelangan, sethithiké ragad lan kèhé pambijantoe marang moerid - moerid kang madjoe pasinaonné.

Ing taon 1906, Dr. Wahidin Soedirohoesodo anggiligaké sedy a nijaté, ndjadjah tanah Djawa, nemoni para sardjana lan prijagoeng kang kinira gelem mbijantoe tjita - tjitané kaseboet maoe, ana ing panggonan-panggonan kang diliwati, dianakaké sarasèhan lan parepatan ngremboeg bab ikoe maoe.

Jèn ndeleng dajaning semangat djaman saiki karo djaman bijèn, ngélingi jèn ing djaman saiki ija isih akèh wong kang ndoewèni panemoe ora roedjoek marang anané kemadjoewaning bangsa kita, ora anèh jèn angen - angené Dr. Wahidin maoe ora akèh kang njondhongi. Kaoem toewa sing akèh doeroeng bisa nampani marang gagasan loehoer moerih adjoené Noesa lan Bangsa kita sarana dedalan onderwijs kaja kang dadi idham-idhamané maoe. Moeng sawatara para moedha kang bisa nampa, lan bandjoer padha gelem mbijantoe, moerih sedy a kanijatan kang loehoer maoe bisa kaleksanan.

Oega para prijaji dhoewoer ana sawatara kang ora notjogi marang tjita-tjitané Dr. Wahidin maoe, awit bisa oega ing tembé nglendhih marang toeroenanné para prijaji agoeng ing bab ngreboet, kaloenggoehan ing djagad kaprijajèn.

Nanging Dr. Wahidin ora moepoes, ora mandheg ing satengahing dalan !

★

Semangat kemadjoewan, mèloe mikiraké kemadjoewané Bangsa lan Noesa, oega wis toewoeh ing kalanganné para siswa ing pamoelangan dokter ing Betawi. Para siswa maoe, bareng ngroengoe bab angen angené Dr. Wahidin, banget najogyani, moela bandjoer ada ada, gawé bebadan, mbijantoe sedy a kanijatan kang kaseboet maoe.

Nalika wekasané taoen 1907 Dr. Wahidin Soedirohoesodo, sawisé ndjadjah tanah Djawa, rawoeh ing koetha Betawi.

Dr. R. Soetomo kang nalika ikoe isih dadi siswa ing pamoelangan dokter Djawa, sarta M. Soeradji kang saiki ngasta dokter ing Klatén sarta woesanané dadi mantoe wajahé Dr. Wahidin, lan swargi Dr. Goenawan manggihi Dr. Wahidin maoe, perloe miterang bab gagasané Dr. Wahidin ing bab ngadjokaké woelangan sarta bab studiefonds.

Kategoehanné Dr. Wahidin enggonné arep moedjoedaké tjita tjitané disaranani roepa - roepa, sarana nenoelis ing „Retna Doemilah” sarta sarana propaganda. Kang ngéramaké, patrapé enggonné neloekaké atiné wong lija, soepaja kapranan lan kèloe marang angen - angené maoe, jaikoe sarana tjara kang aèng banget, sarta kang

diwedharaké nalika sapetemon karo R. Soetomo lan M. Soeradji c s. maoe, mengkéné :

Ing sawidjining panggonan, kawarta kang dadi panggedhéné negara, jaikoe toewan Assistent Resident, ora roedjoek marang angen-angené Dr. Wahidin, moelané toewan Assistent Resident maoe nedya nglarangi para prijaji andhahané nekani parepatan kang arep dianakaké kanggo propaganda studiefonds maoe. Dr. Wahidin bandjoer sowan dhéwé, nemoni toewan Assistent Resident.

Nalika mleboe ing kantoranné toewan Resident, Dr. Wahidin ngadeg meneng ngentèni nolèhé toewan Assistent Resident, merga arep réka-réka wedi, soepaja toewan Assistent Resident maoe loentoera sih kawelasanné. Bareng toewan Assistent Resident mriksani, sal ala Dr. Wahidin éthok-éthok kagèt, kaya wong wedi, noeli ndhéprok niba ing satjedhaké médja toelis, sarana njembah - njembah lan matoer nganggo basa krama inggil. Didalah, toewan Assistent Resident, bandjoer sabar; maoené nedya doeka, saiki ora, malah katon soemèh sarta mèsem. Woesanané toewan Assistent Resident prasadja, jèn maksoedé Dr. Wahidin maoe betjik, sarta koedoe dibijantoe, apadéné ngatoeri soepaja Dr. Wahidin sesorah ing kalané ana conferentie para prijaji pangrèh pradja, dadi soepaja kabèh bisa ngroengoe. Saka pambijantoené toewan Assistent Resident iki, maksoedé kang sakawit arep dialang-alangi, djeboelé malah bisa olèh kawigatèn kang ora kinira-kira.

*

Dr. R. Soetomo noelis ing boekoe „Kenang kenangan” bab Dr. Wahidin kang djarwané kaya

mengkéné:

„Patemonkoe karo Dr. Wahidin Soedirohoe-sodo kang wadanané anteng lan premanem, kang witjaksana, sarta kang tetep mantep nalikané medharaké angen - angené maoe, gawé tabeting atikoe kang nganti saiki akoe ora lali.

Pangandikané kang oelem, kang sarèh, bisa anggoegah atikoe, goemrégh, nangékaké semangat, sarta gawé ngliliré atikoe, nekakaké tjita - tjita anjar kang bisa noewohaké gembira lan poelihing atikoe kang nandhang doehkita.

Awawan sabda karo Dr. Wahidin, ngroengokaké pangandikané lan toedjoewanné, bisa njirnakaké toedjoewan lan kekarepan kang mawa wates, jaikoe kekarepan lan pepénginan kang moeng kanggo kaperloewan badan dhéwé.

Sapa waé bakal malih dadi machloek lija, dadi titah lija owah saka maoené, bandjoer bisa bergerak, badan sakodjoer bisa goemeter, nangíng wawasan bandjoer bisa ombèr, pangrasa bisa alòes, apadéné tjita-tjita bandjoer bisa malih dadi éndah, tjekak aos, kita bandjoer ngrasa ndoewèni koe-wadjiban kang adi loehoeng ing donja iki,.... jèn wis ngroengoe pangandikané lan tjita tjitané Dr. Wahidin kang bisa noedjoe prana maoe...

Para siswa ing pamoelangan dokter Djawa, akèh kang kagoegah atiné.

Ing dina Minggoe Legi tanggal 20 Mei 1908 para siswa pamoelangan Dokter Djawa nganakaké parepatan, gegajoetan karo tjita-tjitané Dr. Wahidin maoe. Poetoesanné piremboegan, para siswa

maoe ngadegaké koempoelan kanggo bangsa Dja-wa, perloe arep anggajoeh kemadjoewanné bangsané, aran koempoelan „Boedi Oetama” ija „Boedi Oetama” kang saiki wis manoenggal karo P.B.I. dadi Parindra ing saiki iki. Déné kang dadi pinitoewané ora lija : R. Soetomo kang saiki dadi tetoewané Pengeres Besar Parindra (Mei 1937), déné sekretaris M. Soewarno.

Para nonoman, kembang ing bangsa, kang isih sekolah ing pamoelangan dokter maoe, bandjoer sesamboengan karo moerid-moerid ing pamoelangan tengahan ing lijan panggonan, soepaja kabèh gelema mbijantoe marang anané gagasan kang moelja maoe. Tan kendhat, para moedha kita kirim lajang lan nekani wong kang sekira gelem mbijantoe maksoed kang kaseboet maoe.

Widji kemadjoewan kang ditandoer déning kang minoelja Dr. Wahidin wis wiwit thoekoel.

Ing sawatara panggonan, merga déné kabijantoe tenagané para siswa ing pamoelangan dokter maoe, wis kasebaran widji kemadjoewan.

Bareng wis kenjatan jén widji maoe akèh sing toewoeh, bandjoer saékaprja nganakaké parepatan agoeng, kang diarani Javaansch Nationaal congres, ing tanggal 3 nganti 5 October 1908 manggon ing koetha Mataram, sarana dipangarsani déning Dr. Wahidin pijambak. Congres kang manggon ing stadstuin koetha Ngajogya iki, wis kaleksanan kanthi kasil betjik.

Ing kono para siswa noedoehaké kaprigelanné dhéwé-dhéwé, ing bab mranata lakoéné congres, ana kang propaganda kèhé wong kang nekani, ana kang awèh pangaribawa marang pers, nganti

lajang-lajang kabar nélakaké kagembiraning atiné ndeleng kongres kang kapisan diènakaké déning bangsa kita maoe.

Poetoesané kongrès, gilig, ngadegaké koempoelan „Boedi Oetama” kaja kang wis dianakaké déning para siswa ing Betawi, sarta moetoos anané bebadan manoet tjita-tjitané Dr. Wahidin maoe, jaikoe studiefonds.

Déné kang mangarsani koempoelan „Boedi Oetama” maoe R. A. A. Tirtokoesoemo.

Nalika „Boedi Oetama” dipimpin déning R. A. A. Tirtokoesoemo, isih doeroeng bisa nganakaké pamoelangan dhéwé, nanging gagasané Dr. Wahidin bab mekaring onderwijs-é bangsa kita, wis katindakaké oega sarana :

1. Ngetokaké lajang kabar aran „Goeroe Désa” kang awèh woelangan marang kapem krama (marhaèn) ing bab tetanèn, dedagangan, patoekangan, ngingoe radjakaja sarta lija-lijané manèh. Pangaribawané lajang kabar „Goeroe Désa” iki gedhé banget toemrap kemadjoe-wanné rakjat kita.
2. Ngoedidaja mbetjiki kahanané pamoelangan angka I nganti dadiné H. I. S. kaja saiki iki (Zie Gouv. besluit No. 30 dd. 8 Dec. 1910).
3. Ngoedidaja soepaja botjah-botjah wadon bisa katampa ing pamoelangan tjalon goeroe (kweekschool) (Zie Gouv. besluit No. 14990 dd. 4 September 28 Augustus 1913).
4. Ngirimaké nonoman weton Kweekschooling Ngajogyakarta, M. Samsi, menjang nagara

Walanda, soepaja anggajoeh hoofdacte, sarana pangarep-arep ing tembéne soepaja bisa njekel pamoelangan jasané B. O. Saiki M. Samsi maoe dadi Doctor in de Handelswetenschap. ing Soerabaja (Soeara Parindra Jan. 1936).

Swasanané masarakat kita nalika semana, doeroeng kaja saiki. Moela ora aran anèh, jèn pagerakan kang lagi lahir tjengèr iki, kang ditan-dangi dhisik ija kang gampang-gampang sarta kang ing nalika ikoe wis rinasa perloené déning pasra-woenganing oerip nalika semana.

Kang rinasa déning pasrawoenganing ngaoerip nalika semana, bab perloené kèhé pamoelangan sarta bab perloené anané sokongan marang botjah botjah kang sekolah, nanging kang wong toewané ora koewagang mragadi. Ora kendhat Dr. Wahidin ngoesoelaké bab iki marang hoofdbestuur „Boedi Oetama”.

Woesanané, manoet poetoesané parepatan kang dianakaké ing tanggal 4 Januari 1910, nga-toeraké panjoewoenan marang Pamréntah, perloe arep nganakaké loterij. Panjoewoenan maoe doe-roeng olèh kabar, toemoeli disoesoeli manèh katiti tanggal 25 Juli 1913.

Klawan sabar Dr. Wahidin ngentèni wang-soelan maoe, doemadakan wangsoelan kang diarep arep bakal maremaké maoe, djeboelé ora dipa-rengaké „Boedi Oetama” nganakaké loterij, djala-ran koempoelan iki doedoe pakoempoelan amal.

Dr. Wahidin isih ora moepoes.

Moerih kaleksanan sedy a kanijatané olèh pambijantoe saka loterij maoe, bandjoer sarasèhan manèh karo para warga Hoofdbestuur, karam-

poengané remboeg, ngadegaké bebadan anjar kang pisah saka „Boedi Oetama”, moerih bisané kapandoeman saka sapéranganné loterij gedhé.

Koempoelan jejasan anjar maoe diarani „Darma Wara” madégé ing nalika 25 October 1913 kang mligi mikiraké bab studiefonds sarta bandjoer olèh idin réchtspersoonlijkheid ing tanggal 19 Juli 1914.

Tjita-tjitané Dr. Wahidin bab studiefonds wis moengoep - moengoep, mèh kaleksanan, sanadjan pangloedidajané wis pirang-pirang taoen.

Saiki kaleksanan ! Ing taoen 1917, koempoelan „Darma Wara” olèh bagian saka loterij gedhé kang dianakaké ing Soerabaja, aroepa dhoewit kèhé f 50.000. Saiba ta boengahé Dr. Wahidin, déné tjita - tjitané arep noeloeng bangsané kang nedya mbandjoeraké sekolahé maoe, wis kaleksanan. Saka pitoeloengané studiefonds maoe, ora sethithik nonoman bangsa kita kang montjèr, kang lantip, bisa mbandjoeraké pasinaonné menjang nagara Walanda.

*

Gesangé sadina - dina, swargi Dr. Wahidin ikoe wis makartèkaké angen-angen „persatoewan Indhonésia” kang loewih ombèr saka gagasané koempoelan kebangsan kang saiki, jaikoe kaja déné pamanggihé Dr. R. Soetomo ing bab persatoewan karo golongan pranakan ing kéné. Dr. Wahidin swargi maoe, kagoengan poetra angkat sawatara kèhé, madeg saka salijané botjah - botjah Djawa (Indhonésia) oega ana botjahé pranakan Walanda lan Tionghoa. Botjah-botjah maoe digoelawenthah lan disekolahaké, sarta ing tembéne padha diomah omahaké olèh bangsané dhéwé - dhéwé. Nadjan

botjah-botjah maoe sédjé agamané, sédjé toeroenané, ewadéné berkat saka pamardiné swargi Dr. Wahidin, kabèh oeripé padha roekoen lan tentrem, padha adji ingadjènan, sarta gelem toeloeng tinoe-loeng. Bab iki bisoa gawé ndengèngèké semangaté bangsa kita marang idham-idhaman persatoewan kebangsan kang ora mawas marang kapijandelan bab agama, sarta sédjé-sédjéné bangsa maoe, bisoa moewoehi kapijandelané toemrap rasa pangrasa sapadha-padha, nadjan sédjé bangsa jèn noenggal sedya, ija bisa rahardja.

★

Kaja kaja wis marem penggalihé Dr. Wahidin sawisé kaleksanan tjita tjitané maoe.

Ing tanggal 26 Mei 1917, jaikoe sawisé „Darma Wara” nampa bagijan loterij, Dr. M. Ng. Wahidin Soedirohoesodo, tilar donja kanthi tentrem.

Semono tjathetan sedjarahé kang minoelja, kang gedhé idham-idhamané maoe, sarta kaja kang wis kaandharaké oega déning Dr. R. Soetomo, jèn pandjenengané swargi Dr. M. Ng. Wahidin, ikoe sawidjining pelopor, tjakal bakal, kang mbabad alas pergerakan kebangsan Indhonésia nganti lahiré „Boedi Oetama” sarta saiki bandjoer manoenggalé ana Parindra.

Dr. M Ng. Wahidin wis kondoe ing djaman kelanggengan. Ragané wis ontjat, nanging asmané isih loemèngkèt ing sedjarahé pagerakan nasional kita. Ora moeng ing kalanganné pagerakan nasional, asmané koedoe dipèngeti, nanging katjrita, oega ing kalanganné pakarjanné nambani wong lara, ija akèh kang mantep enggonné mertamba

marang Dokter maoe. Oedjaring kandha, nalikané pandjenengané isih soegeng, isih nindakaké praktijké ana ing koetha Mataram, kang nalika ikoe wongé akèh kang kandel kapertjajané marang dhoekoen, ana wong kang njoewoen toeloeng marang dokter maoe. Sawisé dititipriksa, wong kang lara ditoelisa-ké recept, soepaja toekoewa obat marang apotheek. Bawané wong doeroeng ngerti, isih katembèn lagi sepisan ikoe mertamba marang dokter, ora ngerti karepé recept. recept maoe dikira djamoéné, noeli dikoem ing tjangkir kang isi banjoe, kaja jèn wong arep ngombé djamoe djimat kaé, sakala wong sing lara bandjoer waras sanalika ikoe oega. Dr Wahidin kang ora ngira kaja mangkono kedadéjanné, ngoengoen sadjrining penggalihé, sarta sabandjoéré jèn maringi recept marang wong kang kinira doeroeng mangerti, bandjoer diterangaké klawan tjetha.

Nitik marang sedjarahé kang nadjan tjekakan iki, njata banget jèn swargi Dr. M. Ng. Wahidin, kang kedjaba wis gedhé lelaboehané toemrap „Darma Wara”, nanging oega kang miwiti njebar semangat kemadjoewané bangsa kita, sarta déné kang mboekak wenganing sanoebariné para siswa kita ing pamoelangan dokter Djawa kang woessanané bisa nglahiraké koempoelan „Boedi Oetama”, ija koempoelan kebangsan kang toewa dhéwé, wis samesthiné jèn asmané maoe ora dilalèkaké déning koempoelan kabangsan ing kéné, sarta patoet jèn dina sédané oega dipèngeti kaja déné toemrapé marang para panoentoen lija, awit adjiné pandjenengané swargi Dr. M. Ng. Wahidin Soedirohoesodo njata gedhé banget sarta pantes poetra

poetriné Djeng Iboe Pertiwi memoedhi asmané,
njathet ing sedjarah kabangsan kita, ora moeng
woedjoed boekoe tipis kang sepélé kaja iki waé.

Pangimpoen.

Soerabaia, Juli 1937.

DAGBLAD

„SOEARA OEMOEM”

Soerat kabar nasional jang soedah
terkenal dan berpengaruh !

Dibatja seloeroeh Indonesia tersiar pesat
di Djawa Timoer dan Vorstenlanden.

Boeat kaoem saudagar berhasil sekali me-
masang advertentie didalamnja, karena diba-
tja oleh semoea lapisan bangsa Indonesia.

Administratie :
BOEBOETAN 1. SOERABAIA.

„PANJEBAR - SEMANGAT”

Matja sepisan tanggoeng toeman langganan
sateroesé

Soerat kabar basa Djawa aksara Latijn kang
populair, ndoewèni langganan 7.500 soemebat ing
saindenging Indonésia, isi 'kawroeh' roepa-roepa :
Taman batin, taman tjatoer, taman poetri, taman
botjah, leloetjon kang bisa nglalèkaké soesah, tjrita
tjekak kang apik. feuilleton kang nengsemaké.

Tjoba ndjaloeke tjonto. Regané koer f 0,50 sesasi.

Kedjaba ikoe, para maos tansah dilelipoer peng-
galihé sarana leloetjonné Seboel ing „Sinambi
kalané nganggoer”

Jèn doeroeng pertjaja, kena ndjaloeke proefnum-
mer marang administratie ing :

Paviljoen G. N. I. Soerabaia.

D. 201.

Boekoe² bahasa Indonesia, oesaha penerbitan bangsa kita, patoet disimpan dalam almari toean.

KINTAMANI, seboeah kissah asmara jang haloes. terdjadi di tempat² jang berpemandangan indah, dengan bahasa jang moeloek poela, ditjetak dikertas litjin, berhoeroefkan elok. Telah mendapat oedjian dan poedjian dari wartawan dan poedjangga bangsa Indonesia. Karangan Imam Soepardi.

Harga hanja f 0.60

DJALAN SEDJARAH DOENIA, ialah boekoe bahasa Indonesia jang meriwajatkan doenia dari zaman bahari sehingga zaman hampir terbit perang doenia, kissah dan tambo bangsa² diseloeroeh doenia ini. Patoet mendjadi batja'an para pentjinta bangsa. Karangan Seorang Djoernalis.

Harga seboeah f 1.25

WATANGAN DAN BOENTARAN, ialah boekoe ketjil, tetapi moengil boeatannja poen isinja indah poela, meroepakan lakon tonil terbagi atas lima bagian terdjadi pada masa kerdja'an Madjapahit dalam pemerintahan Dewi Soehita, sedjak tahoen 1322. Karangan Imam Soepardi.

Harga tjoema f 0.30

Pesanan haroes berikoet
harganja pada pener-
bitnja :

Penerbit dan Pendjoeal boekoe
„POESTAKA NASIONAL”
PAVILJOEN G.N.I. - SOERABAIA

RIWAJAT NABI MOESA LAN PRABOE FIR'OEN

Riwajat ingkang jektos kedadosan ing tanah Egypte (Mesir) zaman kina, ingkang mengkoe piwoelang katah. Regi f 075

Kasade dening:

DRUKKERIJ „PENELEH“
Plampitanstr. 116 Soerabaia.

BAROE TERBIT

PESANLAH!

DJASA ISLAM KEPADA DONIA.

Ialah pidato toean Abd Hamid dalam Congres akbar Moehammadijah di Djokjakarta. Isinja membentangkan djasa oemat Islam dahoeleoe kala terhadap donia. Lantaran itoe sehingga donia raja mendapat bahagia dan kemadjoean jg njata ini. Djoega diboektikan dengan kesaksian2 dari penoelis2 Barat. Harga hanja f 0,15 porto 2 cent. Pesanlah pada :

Drukkerij „PENELEH“

PLAMPITAN No 116 S'BAJA

Soedah terbit!

Segeralah memesan!

KITAB DJANAZAH

Menerangkan tjara bagaimana memelihara majat menoeroet atoeran Islam jg. sebenarnya. Peratoeran mana telah disaring oleh Oelama2 Madjlis Tardjih Moehammadijah dan telah ditafsisjkan keseloeroeh keloearga Moehammadijah. Harga f 0,20 -/- porto 2 Ct.

Terdjoeal oleh: **DRUKKERIJ-PENÉLÉH**
SOERABAIA.

Oentoek pelipoer hati dan menambahkan ketjerdasan, batjalah:

Roman jg. populair „DOENIA PENGALAMAN”

Jang setiap terbitnja memoeat tjerita2 jang bersoemangat, penoeh keadjalban. ke. gemparan, halbat dan menarik perhatian.

Senomor hanja harga 18 Cent. atau 20 Ct. kalau kirim dipost.

Terdjoeal oleh: **DRUKKERIJ „PENELEH” PENELEH** Gg. 7/26 Soerabaja.